

سیستم های اطلاعاتی حسابداری

فصل دوم

روشها و عناصر سیستمهای اطلاعاتی

وظایف اساسی سیستم اطلاعاتی حسابداری

۱. گردآوری و ذخیره سازی موثر و کارآمد داده های مربوط به معاملات و فعالیتهای تجاری بنگاه اقتصادی
۲. تبدیل داده های اولیه به اطلاعات مفید و مورد نیاز برای تصمیم گیری در کلیه موارد
۳. استقرار کنترلهای کافی به منظور حصول اطمینان از اینکه داده های اصلی فعالیتهای تجاری به دقت ثبت و پردازش می شوند.

فعالتهای تجاری و نیازهای اطلاعاتی

❖ قبل از طراحی یک سیستم اطلاعاتی حسابداری باید فعالتهای تجاری که شرکت به دنبال اجرای آنهاست شناخته شود و چگونگی مدیریت و کنترل فعالتهای آنها به همراه اطلاعات مورد نیاز هر فعالیت مورد بررسی قرار گیرد.

اطلاعات مورد نیاز	تصمیمات کلیدی	فعالتهای تجاری
تجزیه و تحلیلهای بازار گزارشهای وضعیت موجودیها شرایط فروشندگان و دوره های پرداخت	از کدام مدل حمل استفاده شود؟ چه مقدار مواد و کالا خرید شود؟ از کدام فروشندگان ها خرید صورت گیرد؟ موجودیها چگونه کنترل شوند؟	خرید موجودی کالا
فاکتورهای فروشندگان حسابهای پرداختنی	پرداخت به چه کسی؟ پرداخت در چه زمانی؟ پرداخت به چه مبلغی؟	پرداخت به فروشندگان

فعالتهای تجاری و نیازهای اطلاعاتی

این گروه فعالتهای تجاری مرتبط چرخه های **رویداد مالی** نامیده می شوند . هر چرخه رویداد مالی به نوعی تعداد زیادی رویداد مالی دیگر را پردازش می کند.

پردازش معاملات

▶ یکی از فعالیتهای اساسی AIS پردازش کارا و اثربخش داده های مربوط به فعالیتهای یک شرکت می باشد. پردازش معاملات شامل سه مرحله اصلی به شرح زیر است :

۱. گردآوری داده های معامله در قالب مدارک مثبت
۲. ثبت داده های معامله در دفاتر روزنامه به ترتیب تاریخ معامله
۳. انتقال داده ها از دفاتر روزنامه به دفاتر کل

مثالی از: فرایند فروش یک کالا در شرکت

سیستم دریافت و پرداخت

سیستم انبار و حسابداری انبار

سیستم فروش

صدور پیش فاکتور

سیستم حسابداری

مثالی از: فرایند فروش یک کالا در شرکت

سیستم دریافت و پرداخت

سیستم انبار و حسابداری انبار

سیستم فروش

صدور پیش فاکتور

صدور حواله فروش
بر مبنای پیش فاکتور

سیستم حسابداری

مثالی از: فرایند فروش یک کالا در شرکت

سیستم دریافت و پرداخت

سیستم انبار و حسابداری انبار

سیستم فروش

صدور حواله تحویل کالا
بر مبنای حواله فروش

صدور پیش فاکتور

صدور حواله فروش
بر مبنای پیش فاکتور

سیستم حسابداری

مثالی از: فرایند فروش یک کالا در شرکت

سیستم دریافت و پرداخت

سیستم انبار و حسابداری انبار

سیستم فروش

صدور حواله تحویل کالا
بر مبنای حواله فروش

صدور پیش فاکتور

صدور حواله فروش
بر مبنای پیش فاکتور

صدور فاکتور فروش بر
مبنای تحویل کالا

سیستم حسابداری

مثالی از: فرایند فروش یک کالا در شرکت

سیستم دریافت و پرداخت

رسید دریافت وجه از مشتری
مرتبط با فاکتور فروش

سیستم انبار و حسابداری انبار

صدور حواله تحویل کالا
بر مبنای حواله فروش

سیستم فروش

صدور پیش فاکتور

صدور حواله فروش
بر مبنای پیش فاکتور

صدور فاکتور فروش بر
مبنای تحویل کالا

سیستم حسابداری

مثالی از: فرایند فروش یک کالا در شرکت

سیستم دریافت و پرداخت

رسید دریافت وجه از مشتری
مرتبط با فاکتور فروش

سیستم انبار و حسابداری انبار

صدور حواله تحویل کالا
بر مبنای حواله فروش

صدور سند حسابداری
حواله تحویل کالا

سیستم فروش

صدور پیش فاکتور

صدور حواله فروش
بر مبنای پیش فاکتور

صدور فاکتور فروش بر
مبنای تحویل کالا

سیستم حسابداری

مثالی از: فرایند فروش یک کالا در شرکت

سیستم دریافت و پرداخت

رسید دریافت وجه از مشتری
مرتبط با فاکتور فروش

سیستم انبار و حسابداری انبار

صدور حواله تحویل کالا
بر مبنای حواله فروش

صدور سند حسابداری
حواله تحویل کالا

سیستم فروش

صدور پیش فاکتور

صدور حواله فروش
بر مبنای پیش فاکتور

صدور فاکتور فروش بر
مبنای تحویل کالا

صدور سند
حسابداری فروش

سیستم حسابداری

مثالی از: فرایند فروش یک کالا در شرکت

سیستم دریافت و پرداخت

رسید دریافت وجه از مشتری
مرتبط با فاکتور فروش

صدور سند
حسابداری دریافت

سیستم انبار و حسابداری انبار

صدور حواله تحویل کالا
بر مبنای حواله فروش

صدور سند حسابداری
حواله تحویل کالا

سیستم فروش

صدور پیش فاکتور

صدور حواله فروش
بر مبنای پیش فاکتور

صدور فاکتور فروش بر
مبنای تحویل کالا

صدور سند
حسابداری فروش

سیستم حسابداری

مثالی از: فرایند فروش یک کالا در شرکت

سیستم دریافت و پرداخت

رسید دریافت وجه از مشتری
مرتبط با فاکتور فروش

صدور سند
حسابداری دریافت

سیستم انبار و حسابداری انبار

صدور حواله تحویل کالا
بر مبنای حواله فروش

صدور سند حسابداری
حواله تحویل کالا

سیستم فروش

صدور پیش فاکتور

صدور حواله فروش
بر مبنای پیش فاکتور

صدور فاکتور فروش بر
مبنای تحویل کالا

صدور سند
حسابداری فروش

سیستم حسابداری

رویت سند دریافت و پرداخت

رویت سند فروش
@hesabdoni

رویت سند حسابداری انبار

تهیه اطلاعات برای تصمیم گیری

❖ وظیفه دوم سیستم اطلاعات حسابداری فراهم کردن اطلاعات مفید برای تصمیم گیری است که شامل صورتهای مالی و گزارشهای مدیریت می باشد.

✓ در بیشتر مدارک مثبتة هم اطلاعات مالی و هم اطلاعات عملیاتی درباره معاملات واحد تجاری وجود دارد. نکته کلیدی این است که طراحی سیستم اطلاعاتی حسابداری باید به نحوی صورت گیرد تا هر دو نوع اطلاعات به روشی ذخیره شوند تا ارائه آنها در گزارشهای مورد نظر آسان باشد. اکثر سیستمهای اطلاعاتی حسابداری در این کار موفق نیستند زیرا این سیستمها به منظور تهیه صورتهای مالی و نه گزارشهای مورد نیاز مدیریت طراحی می شوند.

گزارشهای مدیریت

۱- بودجه:

بیان رسمی اهداف در قالب اصطلاحات مالی

۲- گزارشهای عملکرد:

مقایسه نتایج واقعی و پیش بینی ها و بررسی انحرافات و تفاوت‌های میان اقلام بودجه بندی شده و واقعی

تأثیر رفتاری گزارشات مدیریتی

❖ این اعتقاد وجود دارد که اندازه گیریها بر رفتار تأثیر میگذارد این بدان معناست که کارمندان ابتدا توجه خود را بر وظایفی که اندازه گیری و ارزیابی میشوند متمرکز میکنند که بسته به رفتار ارزیابی شده و اهداف کلی سازمان میتواند خوب یا بد باشد.

تدوین و طراحی کنترل‌های داخلی

سومین وظیفه سیستم اطلاعات حسابداری تدوین و طراحی کنترل‌های داخلی است

تعریف کنترل داخلی:

فرایندی جهت اطمینان از تهیه گزارش‌های مالی قابل اعتماد، کارایی و اثربخشی عملیات و کنترل پیروی و اجرای قوانین در شرکت می‌باشد.

تدوین و طراحی کنترل‌های داخلی

سومین وظیفه سیستم اطلاعات حسابداری تدوین و طراحی کنترل‌های داخلی کافی به منظور دستیابی به اهداف زیر است:

(۱) حصول اطمینان از اینکه اطلاعات ارائه شده توسط سیستم قابل اتکا هستند.

(۲) حصول اطمینان از اینکه فعالیتهای تجاری به طور کارا و طبق اهداف مدیریت انجام گرفته است.

(۳) حفاظت از داراییهای واحد تجاری در مقابل سوء استفاده

برای دستیابی به اهداف کنترلی فوق در روش زیر وجود دارد:

(۱) فراهم کردن مدارک و شواهد کافی از کلیه فعالیتهای تجاری

(۲) طراحی AIS با تفکیک موثر وظایف

فراهم کردن مدارک و شواهد کافی از کلیه فعالیتهای تجاری

نمونه کنترل عینی	تعریف	چرخه ی معاملات
<ul style="list-style-type: none"> ۱. مجاز بودن مشتریان. ۲. مجوز قیمت و شرایط محصول. ۳. وجود صورتحساب محصول. ۴. صحت صورتحساب مشتری و طبقه بندی، تلخیص و گزارش. 	<p>رویدادهای مربوط به ارائه ی کالا و خدمات به سایر اشخاص و دریافت مبالغ مربوط</p>	چرخه ی درآمد
<ul style="list-style-type: none"> ۱. مجازبودن فروشندگان. ۲. استخدام کارکنان براساس آیین نامه های شرکت. ۳. مجوز مدیریت برای دسترسی به لیست حقوق ودستمزد. ۴. افزایش و کاهش نرخ دستمزدها براساس دستورات مدیریت. ۵. صحت بدهی به فروشندگان، طبقه بندی، تلخیص و گزارش 	<p>رویدادهای مربوط به تحصیل کالا و خدمات از سایر اشخاص و پرداخت تعهدآن.</p>	چرخه ی مخارج
<ul style="list-style-type: none"> ۱. تطبیق طرح تولید با مجوزهای مدیریت ۲. صحت بهای تمام شده ی کالای تولیدی، طبقه بندی، تلخیص 	<p>رویدادهای مربوط به تبدیل منابع به کالاها و خدمات.</p>	چرخه ی تولید
<ul style="list-style-type: none"> ۱. تطبیق مقدار و زمان پرداخت بدهی با معیارهای مدیریت. ۲. دسترسی به وجه نقد و اوراق بهادار به اشخاصی که مجوز دارند. 	<p>تمام رویدادهای مالی مربوط به تبدیل منابع به محصول.</p>	چرخه ی مالی

طراحی AIS با تفکیک موثر وظایف

✓ تقسیم مسولیت به بخشهای مختلف یک معامله میان چند نفر اشاره دارد.

✓ هدف از آن جلوگیری از کنترل کلیه جنبه های یک معامله توسط یک نفر میباشد.

✓ تفکیک وظایف بویژه در فعالیتهایی که در برگیرنده دریافت و پرداخت وجه نقد میباشد

بسیار با اهمیت است زیرا عدم تفکیک به آسانی منجر به سرقت میشود

اجزاء فرایند کنترل داخلی

- ✓ محیط کنترلی
- ✓ ارزیابی ریسک
- ✓ فعالیتهای کنترلی
- ✓ اطلاعات و ارتباطات
- ✓ مراقبت و نظارت

محیط کنترلی

❖ مجموعه ایست اثرگذار بر انواع عوامل مستقر کنترلهای داخلی که باعث افزایش یا کاهش اثرات سیاستها و رویه های خاص می شود.

❖ در یک محیط کنترلی عوامل زیر وجود دارند:

✓ امانتداری و ارزشهای اخلاقی

✓ تعهد و صلاحیت کارکنان

✓ ساختار سازمانی و سیاستهای تأمین منابع نیروی انسانی

ارزیابی ریسک

❖ فرایند شناسایی، تجزیه و تحلیل و مدیریت ریسک را گویند.

فعالتهای کنترلی

❖ سیاستها و رویه های ایجادشده در جهت کمک به ایجاد اطمینان از انجام اهداف مدیریت در سازمان را گویند. مانند:

- طرح سازمانی شامل تفکیک وظایف، فرصتها، و موقعیتهای ارتکاب یا اختفاء اشتباهات

- ایجاد رویه هایی شامل طراحی و استفاده از مستندات و ایجاد اطمینان از ثبت درست و مناسب معاملات و رویدادها

- امکان دسترسی به دارایی ها تنها با دستور مدیریت.

- تفکیک ثبت معاملات از نگهداری دارایی ها

- کنترل پردازش اطلاعات.

اطلاعات و ارتباطات

❖ شامل روشهایی برای شناسایی، جمع آوری، تجزیه و تحلیل، طبقه بندی، ثبت و گزارشگیری معاملات سازمان می باشد. به نوعی ارتباط سیستم حسابداری و کنترل عملیات را ایجاد می کند.

نظارت

❖ شامل ارزیابی عملکرد کنترل‌های داخلی و انجام کارهای اطلاعی در زمان لازم می‌باشد.